

Groene rechtsstaat

De Raad voor het Openbaar Bestuur (de ROB) kwam onlangs met een advies 'Zoeken naar waarheid' waarin werd betoogd dat de juiste overheid ons het goede voorbeeld moet geven. Scroll even naar de podcast van vice-voorzitter en hoogleeraar bestuurskunde Katrien Termeer op de site van de ROB. Goede voorbeeld geven: dat lijkt misschien op het eerste gezicht erg jaren vijftig en de spruitjeslucht komt je bijkans al tegemoet. Toch is dat goede voorbeeld geven iets wat de overheid momenteel niet doet, juist niet op ons groene vakgebied.

Hoe zat het ook weer? We hebben een democratische rechtsstaat. Dat betekent dat de overheid en de burgers gebonden zijn aan regels van de wetgevende macht die rechtstreeks door het volk gekozen wordt en daarmee gelegitimeerd is tot het uitvoeren van algemeen verbindende voorschriften. Dit heet de "rule of law", of in het Nederlands: de rechtsstaat. Wetgevers, dat is het Haagse parlement, maar ook provinciale staten en de gemeenteraad. Zij zijn door ons immers gekozen. Overheden moeten zich dus ook aan hun eigen regels en regels van hogere overheden en de interpretatie en toetsing daarvan door de rechterlijke macht houden. Dat doen ze de laatste tijd steeds minder. Vier zeer recente voorbeelden: het PAS was, is en blijft in strijd met de EU Habitatrictlijn en vaste jurisprudentie van het Europese Hof, maar een VVD-minister wil nog steeds op zoek naar een 'list'. De wet en het Europese recht is echter duidelijk over de habitattoets: de collectieve Passende Beoordeling (PB in jargon of gewoonweg: ecologische analyse) van het PAS voldoet niet meer en dus kun je volgens de habitattoets alleen nog maar vergunning krijgen via een individuele PB met eventueel daar nog achteraan de zware ADC-toets (alternatieven, dwingende redenen van openbaar belang, compensatie). Zo staat het in de wet en Habitatrictlijn. Geen listen meer, minister.

Een andere minister ontkent simpelweg dat het ontbreken van landschapsbescherming in de nieuwe omgevingswetgeving in strijd is met de Europese Landschapsconventie (ELC) die dat juist letterlijk eist. En die onwerkelijk hoge box 3 heffing bij uw inkomstenbelasting is in juni 2019 in strijd met het eigendomsrecht uit het Europees Verdrag Rechten van de Mens (EVRM, hogere wetgeving want verdrag zelfs) geoordeeld, maar de staatssecretaris wijst alle bezwaarschriften domweg af. De rechter heeft vastgesteld dat het diefstal van uw spaargeld is en moet worden gestopt, maar dat komt zeker niet goed uit bij het terugdringen van het financieringsstekort, he? Laatste voorbeeld nog: het Nederlandse Klimaatakkoord haalt niet op tijd de doelen van Parijs, terwijl dat van de rechter in de Urgenda-zaak wel zou moeten, maar ook dat deert de ministers niet. Je zou dat als een ondermijning van de rechtsstaat en de "rule of law" kunnen zien. Economie wordt tegenwoordig boven het recht gezet. Dat is ook de magere ideologie van het thans zo dominante neoliberalisme: economische groei is belangrijker dan rechtsstaat. Is dat erg? Ja, heel erg, want als de overheid zich al niet eens meer aan zijn eigen regels houdt, waarom zou je dat als burger dan nog doen? Verboden te betreden want nieuwe natuurontwikkeling of kwetsbaar natuurgebied? Negeren. Rustgebied voor grofwild? Regels kun je aan je laars lappen, doet de overheid ook. Vuurverbod in droog natuurgebied? Gewoon vrolijk een barbecue houden. Honden aanlijnen? Doen we lekker niet. Mestfraude? Geen probleem, economie is belangrijker. Landschap? Volbouwen, want niet beschermd. Geen PAS meer? List verzinnen en gewoon doorgaan met stikstofdepositie. Minister zegt het zelf. Daarom dus is de rechtsstaat zo belangrijk en geen spruitjeslucht uit de jaren vijftig.

Fred Kistenkas
fred.kistenkas@wur.nl

1 oktober
Veldwerkplaats Meer fauna in het natuurbeheer
www.veldwerkplaatsen.nl

1 oktober
Themabijeenkomst Energietransitie en natuur
www.netwerkgroenebureaus.nl

2 oktober
Veldwerkplaats Heideherstel met steenmeel
www.veldwerkplaatsen.nl

3 oktober
Masterclass biodiversiteit op bedrijventerreinen
www.2b-connect.eu

5 en 6 oktober
Cursus diersporen
www.zoogdierenvereniging.nl

10 oktober 2019
Studiedag bosbodemonwikkeling en bosbeheer op zandgronden
www.probos.nl/studiedagbosbodemon

16 oktober
Basiscursus natuurwetgeving
www.ecologica.eu

16 oktober
Cursus 'Biodiversiteit en de Omgevingswet
www.ekootree.nl

24 oktober
Cursus Wet natuurbescherming
www.cursuscentrumgroen.nl

19 november
Cursus Ecologische monitoring
www.naturio.nl/ecologische-monitoring

27 november
Veldwerkplaats Heideveentjes en bos, gaat dat samen voor hoogveeninsecten?
www.veldwerkplaatsen.nl